

**AKTUÁLNE INFORMÁCIE / CURRENT
INFORMATIONS**

VIOLA SORORIA WILLD. V LEVICIACH

Mária Biela

935 25 Nová Dedina 242.
E-mail: mb.mbiela@gmail.com

Abstract:

Biela M. 2020: *Viola sororia* Willd. in Levice. Acta Musei Tekovenss Levice 12: 215 – 218.

The occurrence of *Viola sororia* Willd. was first recorded in the town of Levice in 2013. Further monitoring revealed existence of other two new localities of the mentioned species in the town and its surroundings. *Viola sororia* occurs at these localities as cultivars 'Priceana' or 'Freckles' and had been imported to these sites as a decorative garden plant. It successfully spreads on the studied sites and the number of plants needs to be reduced.

Key words: *Viola sororia*, Levice, SW Slovakia

ÚVOD

Viola sororia Willd., fialka americká, patrí v rámci čeľade Violaceae do sekcie *Viola*, podsekcie *Boreali-Americanae* W. Becker. Pochádza zo strednej a východnej časti Severnej Ameriky, kde hojne rastie na mezofilných lúkach, v kroviskách a vo svetlých lesoch (MEREĎA 2008). Na Slovensku sa vyskytuje ako nepôvodná rastlina (neofyt) pestovaná v záhradkách, spravidla v kultivaroch 'Priceana' a 'Freckles'. Od našich pôvodných druhov sa odlišujú na prvý pohľad predovšetkým zafarbením svojich kvetov. Kultivar 'Priceana' má korunné lupienky modrofialovo žilkované (obr. 1), kultivar 'Freckles' modrofialovo bodkované (obr.2).

Prvý údaj o splnievaní tejto fialky na Slovensku pochádza z roku 1990 (MEDVECKÁ et al. 2012). MEREĎA (2008) uvádza v rámci informácií o rozšírení druhu na Slovensku Ferákovovej herbárový doklad (z roku 2005) o výskyte *V. sororia* v Bratislave (časť Devín) a svoje nálezy druhu (v rokoch 2006 – 2008) v Bratislave (časť Devínska Nová Ves), v Kamenici nad Hronom a v obci Chocholná – Velčice. Podľa internetových zdrojov bola *V. sororia* zaznamenaná tiež 12.4.2017 v obci Skalka (zrejme ide o obec Skalka nad Váhom), pred domom¹ a 22.4.2012 v Trnave². Pri obidvoch nálezoch sa jedná o kultivar 'Freckles'. Cieľom príspevku je podať informáciu o prvých nálezoch splneného druhu *V. sororia* Willd. v Leviciach. Všetky prezentované nálezy *V. sororia* zaznamenala autorka príspevku. Uvedené lokality patria v sieti stredoeurópskeho mapovania (EHRENDORFER & HAMMAN 1965) do mapového poľa 7777.

NÁLEZY VIOLA SORORIA V LEVICIACH

Levice, ulica J. Kollára 16

Koordináty lokality: 48°12'47,3" N a 18°36'36,7" E, nadmorská výška 155 m.

Prvýkrát bolo splanievanie druhu *Viola sororia* (kultivar 'Priceana') zaznamenané 19.4.2013 na ulici J. Kollára v trávniku pred rodinným domom č. 16. Pri obhliadke stanovišťa dňa 22.4.2018 bol nález autorkou článku opakovane potvrdený, a to na väčšej ploche ako pôvodne. Po obvode nízkych tují na stanovišti chránenom pred poludňajším slnkom rastliny vytvárajú súvislý líniový porast s dĺžkou 2,5 m a šírkou priemerne 0,4 m. Fialka rastie i pod kamenným múrikom (na ploche približne 0,5 m²) a roztrúsene tiež v priľahlom trávniku a na niektorých miestach v škárach chodníka. Druh sa tu rozrastá hlavne predlžovaním hrubých, mäsitých podzemkov, ktoré sú čiastočne obnažené nad pôdnym povrchom.

Fialku americkú na uvedené stanovište priniesla pred dvadsiatimi rokmi vtedajšia majiteľka domu, PhDr. Judita Duhonyová od svojej sesternice z maďarského mestečka Tapolca, ktorá ju tam priniesla od svojho príbuzného z Holandska. Zaujímavosťou je, že majiteľka domu fialku na uvedené stanovište v Leviciach priamo nevyasadila. Rastliny sa tu spontánne uchytili na mieste, kde boli pred ich plánovanou výsadbou k viničnému domčeku na Krížnom vrchu (pozri ďalej) uložené ich sadenice. Pravdepodobne sa tu fialka rozmnožila ulomenými časťami uvoľnením dozretých semien sadenic.

Levice – Krížny vrch, viničný domček 1817

Koordináty lokality: 48°14'12,4" N a 18°36'21,5" E, nadmorská výška 198,5 m.

PhDr. Judita Duhonyová tu pred dvadsiatimi rokmi vysadila sadenice *V. sororia* 'Priceana' prinesené z maďarského mesta Tapolca (pozri vyššie). Fialka americká sa na pozemku neskôr začala spontánne šíriť a v dvoj až trojročných intervaloch je potrebné časti porastov odstraňovať. Aby sa zabránilo jej šíreniu na susedné pozemky. Nové rastliny sa často objavujú aj vo vzdialenosti 3 – 5 m od pôvodného porastu. Keďže rastlina nevytvára poplazy, pravdepodobne sa šíri myrmekochoricky (šírenie semien mravcami), alebo prenosom semien iným spôsobom.

Aktuálne je fialka na lokalite prítomná na dvoch miestach. V terasovom kamennom múriku pred viničným domčekom je pás dlhý 2 m a široký od 0,2 do 0,5 m. Pred vstupom k prístrešku sa nachádza zrást na ploche 1,5 m².

Levice, ulica Kpt. Jaroša 18

Koordináty lokality: 48°12'44,1" N a 18°36'37,3" E, nadmorská výška 155 m.

Viola sororia 'Freckles' (obr. 2) bola zaznamenaná pred uvedeným domom 11.4.2019. Populácia asi 7 jedincov rástla v trávniku v podraсте orechov na ploche 2 m². Majiteľ domu nemá žiadne informácie o pôvode tejto fialky.

V príspevku uvádzané recentné údaje sú prvú o výskyte *V. sororia* na území mesta Levice. V literatúre nie je doposiaľ tento druh z okolia Levíc uvádzaný a ani v botanických zbierkach Tekovského múzea v Leviciach nedokumentuje jeho výskyt v Leviciach (a ani na inom mieste) žiadna herbárová položka. V súčasnosti je fialka

americká predávaná v záhradníctvach ako okrasná rastlina. Literárne údaje i naše poznatky potvrdzujú, že tento nepôvodný druh je u nás schopný šíriť sa do okolia miest výsadby a splnievať.

POĎAKOVANIE

Za determináciu druhu patrí poďakovanie RNDr. Mgr.theol. Dominikovi Romanovi Letzovi, PhD. OP, za informáciu o pôvode rastliny v Leviciach PhDr. Judite Duhonyovej. Za cenné pripomienky k textu príspevku ďakujem RNDr. Pavlovi Mered'ovi, PhD.

Obr. 1. *Viola sororia* Willd. 'Priceana'. Foto: Mária Biela
Fig. 1. *Viola sororia* Willd. 'Priceana'. Photo: Mária Biela

LITERATÚRA

- EHRENDORFER F. & HAMMAN U. 1965: Vorschläge zu einer floristische Kartierung von Mitteleuropa. *Berichte der Deutschen Botanischen Gesellschaft* **78**: 35–50.
- MEDVECKÁ J., KLIMENT J., MÁJEKOVÁ J., HALADA Ľ., ZALIBEROVÁ M., GOJDIČOVÁ E., FERÁKOVÁ V. & JAROLÍMEK I. 2012: Inventory of the alien flora of Slovakia. *Preslia* **84**: 257–309.
- MEREĎA P. jun. 2008: 26. *Viola sororia* Willd. Pp. 176–177. In: GOLIAŠOVÁ, K. & ŠÍPOŠOVÁ H. (eds.): *Flóra Slovenska VI/1*. Bratislava, Veda, 419 pp. ISBN 978-80-224-1002-1.
- ¹https://www.nahuby.sk/obrazok-detail.php?obrazok_id=60503. Dostúpené online dňa 1.2.2020.
- ²https://www.nahuby.sk/obrazok-detail.php?obrazok_id=316820. Dostúpené online dňa 1.2.2020.

Recenzent: RNDr. Pavol Mered'a, PhD.

Obr. 2. *Viola sororia* Willd. 'Freckles' Foto: Mária Biela
Fig. 2. *Viola sororia* Willd. 'Freckles' Photo: Mária Biela